

Schemat rozprawki problemowej

Temat: Czy kształt człowieka zależy od niego samego? Odpowiedz na pytanie odnosząc się do przytoczonego fr. „Granicy” Z. Nałkowskiej i innych, wybranych przez siebie utworów.

„Na twarzy ojca, jak na szpitalnej karcie, stały wypisane jego dzieje. Odczytywanie ich było dla Zenona upokorzeniem nie dającym się w żaden sposób oszukać ani ugłaskać. Tkwiła w tym wstydliva myśl, że to jest jego "rodzic", że mu zawdzięcza istnienie. Myśl groteskowa, że jego życie jedyne i nieodwracalne, ma swoje źródło w erotyzmie tego człowieka I nie można było tak zrobić, żeby to było obojętne. Bo cały ów nieznośny splot gnieździł się właśnie w tym miejscu uczuć, które jest przeznaczone do szacunku, przywiązania i solidarności. Rzeczą bolesną było wiedzieć, że ten człowiek jest jego ojcem i że wszystko, co jest z niego, trzeba w sobie za wszelką cenę wytepić. I boleśnie było wiedzieć zarazem, że jest już stary, że źle słyszy i że mu się trzęsą ręce i opierając się głupiej słabości dla Justyny Zenon musiał walczyć nie tylko z jej urodą i młodością.

Wszystko zdawało się pomagać tej sprawie i na wszelki sposób ją popierać. Uroki lata, rozprzegając wolę wpływ natury, sprzyjająca atmosfera domu. Wystarczyło wejść w zwykłe, uświęcone od wieków koleje boleborzańskiego obyczaju, wystarczyło przystać. Z dawnych czasów pamiętał Zenon niezrozumiałą przy jej zasadach tolerancję matki. Trzymała we dworze rozmaite dziewczyny, które były jawnie kochankami ojca. Często, jakby czemuś na przekór wychwalała nawet rozmaite ich zalety. Może, iż nie chciała być pomówiona o rzecz tak jej niegodną jak zazdrość. A może znajdowała w tym jakiś słodki, sobie tylko wiadomy dreszcz poskromionego instynktu.

Teraz Justyna była po prostu jej ulubienicą, jej "prawą ręką" Mówiła o niej z Zenonem, jak gdyby nie raczyła wcale dostrzegać, na co się zanosilo. Zenon pochmurniał i nic nie odpowiadał. Nie chciał już dociekać tej sprawy tak niejasnej, tak niepokojącej. Bez zgody na to korzystał jednak z jej dobrych stron.”

Schemat planu rozprawki

Temat rozprawki

1. Wstęp
  - a. **Wprowadzenie do tematu, np.** *Każdy człowiek pragnie być wolny, sam decydować o sobie, kształtować własną osobowość. Problem wolności człowieka staje się w związku z tym naczelnym tematem rozważań filozofii i literatury. W tej kwestii pojawiają się dwa zasadnicze stanowiska. Jedni twierdzą, że człowiek ma wolną wolę i od niego samego zależy kształt, który przyjmie, inni są rzecznikami determinizmu ....(uzupełnić o definicję)*
  - b. **Sformułowanie własnego stanowiska (teza):** *Moim zdaniem człowiek jest taki, jak miejsce, w którym jest. To środowisko, w którym dorasta, aktualnie żyje, decyduje o tym, kim się staje.*
  - c. Zapowiedź dalszych rozważań
2. Rozwinięcie
  - a. **Interpretacja problemu w dołączonym utworze lub jego fr.: Potwierdzenie tej tezy można odnaleźć w zacytowanym fr. „Granicy” Z. Nałkowskiej**
Argument 1: Potwierdzenie tej tezy można znaleźć w zacytowanym fragmencie utworu ..... Autorka zobrazowała w powieści fakt, że człowiek działa w oparciu o wyuczone wcześniej schematy, nie potrafi ich odrzucić, zwłaszcza tych, które obserwował w dzieciństwie, w domu rodzinnym.

Przykład: *Głównym bohaterem przytoczonego fr. jest Zenon Ziembiewicz, który w swoim dorosłym życiu powielił schemat swojego ojca, mimo iż pragnął „wszystko, co jest z niego, w sobie za wszelką cenę wytepić”. Narrator przedstawia rozważania bohatera na temat ojca. Zenon jest dojrzałym mężczyzną, przed nim stoi stary, coraz mniej samodzielny człowiek. Szanuje go, jest do niego przywiązany, współczuje mu i jednocześnie go nienawidzi.....*

Argument 2

Przykład

b. Interpretacja problemu na wybranych przykładach

Argument 1

Przykład

Argument 2

Przykład

3. Zakończenie – podsumowanie i sformułowanie wniosków.

Przykłady tematów rozprawek problemowych – dwudziestolecie międzywojenne

1. Czy i jak można uwolnić się od *gęby* przyprawianej nam przez innych? Rozważ problem i uzasadnij zdanie odwołując się do cytowanego fr. „Ferdynand”, całego utworu i innych tekstów kultury.
2. Jak powinniśmy zachować się w sytuacji odchodzenia bliskich nam osób? Odpowiedz na podstawie cytowanego fr. „Granic”, całego utworu. Odwołaj się do innych znanych ci tekstów kultury.
3. Normy moralne – absolutne czy względne? Rozstrzygnij problem i uzasadnij swoje stanowisko w odniesieniu do „Granic” Z. Nałkowskiej i innych znanych ci tekstów kultury.
4. Odnosząc się do „Granic” Z. Nałkowskiej, uzasadnij tezę, że dzieci odtwarzają schematy zachowania swoich rodziców, nawet, jeżeli same były ofiarami tych zachowań.
5. Czy za przemiany społeczne warto płacić cenę rewolucji? Odpowiedz i uzasadnij w odniesieniu do „Przedwiośnia” S. Żeromskiego.